

Aabenraa
Kommune

Anerkendelse, Støtte & Oplysning

- Veteranstrategi for Aabenraa Kommune

Indhold

1. Veteranstrategiens formål	3
2. Veteraner i Aabenraa Kommune	4
3. Anerkendelse og oplysning	6
4. Målrettet støtte til veteraner med udfordringer	8

1. Veteranstrategiens formål

Aabenraa Kommune vil med sin veteranstrategi anerkende danske veteraners indsats for Danmark, støtte veteraner og pårørende med særlige behov og oplyse kommunens medarbejdere, virksomheder og borgere om veteranernes kompetencer og udfordringer.

Aabenraa Kommune anerkender den indsats, som veteranerne har ydet for Danmark under internationale missioner, og de kompetencer, som veteranerne tilbyder samfundet og erhvervslivet, når de kommer hjem. Målet er, at veteranerne kommer godt videre med det gode liv i familien, på arbejdsmarkedet og i det samfund, som de oprindeligt blev udsendt af.

Samtidig sikrer strategien et konstant fokus på støtten til de veteraner og de pårørende, der har særlige udfordringer som følge af veteranens ofte barske oplevelser under udsendelse. Det kan være fysiske handicap eller psykiske skader, men der kan også være tale om afledte udfordringer i forhold til familie og børn, beskæftigelse og økonomi eller grundet anvendelse af rusmidler.

Oplysning om veteraners kompetencer og udfordringer sikrer, at kommunens medarbejdere fokuserer på veteranerne, herunder at kommunen prioriterer kompetenceudvikling af medarbejderne på området. Oplysning og kompetenceudvikling indgår derfor i aktiviteter på alle de indsatsområder, som veteranstrategien omfatter.

Veterankoordinator med fokus på særligt udfordrede veteraner

Aabenraa Kommune arbejder målrettet på at sætte veteranerne i stand til at håndtere de udfordringer, som direkte eller indirekte skyldes deres tidligere udsendelser. Og Aabenraa Kommune har siden 2015 haft en veterankoordinator med fokus på særligt udfordrede veteraner, som indgår i psykiatri- og beskæftigelsestilbud. Dertil kommer det

regionale samarbejde i Region Syddanmark under Samarbejdsaftalen om traumatiserede flygtninge og krigsveteraner på det psykiatriske område.

Aabenraa Kommunes veteranstrategi tager sit naturlige afsæt i Danmarks Nationale Veteranpolitik og skal ses som kommunens supplement hertil. Som det fremgår af Veteranstrategien, samarbejder Aabenraa Kommune også konsekvent med Forsvarets Veterancenter i kompetenceudviklingen af kommunens veterankoordinator og sagsbehandlere samt i konkrete forløb for veteraner med særlige udfordringer. Dertil kommer et løbende samarbejde, hvor erfaringer, råd og vejledning indhentes fra Veterancenteret.

Staten har siden 2010 via Finansloven og forsvarsforlig afsat midler til særlige ordninger for hjemvendte veteraner med støttebehov bl.a. til drift af veteranhjem og midlertidige boliger for veteraner.

Derfor er der ingen planer om oprettelse af et kommunalt drevet veteranhjem eller soldaterhjem i Aabenraa. Dels er det en statslig opgave, og dels er antallet af veteraner i Aabenraa Kommune lavere end i de garnisonsbyer, som er mere oplagte steder at placere veteranhjem.

Veteraner, pårørende og en række frivillige organisationer og foreninger i Aabenraa gør en stor indsats på egen hånd for at støtte de veteraner, som har et behov. Den indsats vil Aabenraa Kommune gerne støtte ved at stille lokaler og organisatorisk bistand til rådighed for veteraner og frivillige organisationers arbejde f.eks. via Aabenraa Frivilligcenter.

2. Veteraner i Aabenraa Kommune

Aabenraa har 331 veteraner bosat i kommunen iflg. Forsvarets Veterancenter (2021). I det tal indgår borgere, som har været udsendt af Forsvaret, Politiet, Hjemmeværnet og Beredskabet, samt som hovedregel sundhedsfagligt personel og præster, som typisk er udlånt til Forsvaret, mens de er udsendt af staten.

Aabenraa Kommune er ikke en garnisonsby med aktive enheder fra Forsvaret. Men Aabenraa Kommune er hjemsted for Søgårdlejren, som både huser Hærhjemmeværnsdistrikt Syd- og Sønderjylland og et af Hjemmeværnets fem uddannelsescentre i Danmark.

Netop i Søgårdlejren har den fælles veteranindsats etableret en shelter og bålplads for veteraner og pårørende. Pladsen kan bestilles af veteraner og

anvendes som mødested og til rekreative formål. Også Politihjemmeværnet og Marinehjemmeværnet er aktivt til stede i kommunen. Aabenraa Kommune er også vært for Beredskabsstyrelsens Tekniske Skole i Tinglev. Medlemmer af Hærhjemmeværnet har deltaget i internationale missioner i f.eks. Kosovo og Afghanistan som rådgivere, instruktører mv., ligesom Beredskabsstyrelsen udsender medarbejdere.

Shelter og bålplads i Søgårdlejren. Foto: Jørn Wedege Hansen

Aabenraa Kommunes Veteranpolitik tager sit udgangspunkt i Den Nationale Veteranpolitik definition af veteraner, som lyder:

”Ved en veteran forstås en person, der – som enkeltperson eller i en enhed – har været udsendt i mindst én international operation. Personen kan fortsat være ansat i forsvaret eller anden myndighed, men kan også være overgået til det civile uddannelsessystem, arbejdsmarked eller andet.”

Veteranstrategien retter sig også mod et ukendt mindre antal borgere, som f.eks. kan have været udsendt af nødhjælpsorganisationer, NGO'er og Udenrigsministeriet. Veterancenteret oplyser, at ca. 10 % af tidligere udsendte har eller må forventes at få udfordringer i forskellig grad. Det viser videnskabelige undersøgelser foretaget af Veterancenterets Forsknings og Videnscenter. Af

anden undersøgelse foretaget af SFI (Det Nationale Forskningscenter for Velfærd) fremgår det, at 17% af tidligere udsendte fra Forsvaret selv peger på, at de har varige psykiske mén af udsendelsen i større eller mindre omfang. Tallene er udtryk for et gennemsnit og varierer en del, i forhold til hvilken mission der er tale om, og hvornår veteranen har været udsendt.

I Aabenraa Kommune er der et mindre antal (2022) tidligere udsendte i længerevarende psykiatri og/eller beskæftigelsesforløb samt revalidering, de fleste med diagnosen PTSD (Post Traumatisk Stress Disorder, eller posttraumatisk efterreaktion). Særligt for krigsveteraner er, at PTSD i nogle tilfælde først bliver tydelig flere år efter hjemkomsten.

3. Anerkendelse og oplysning

Aabenraa Kommune med byrådet og borgmesteren i spidsen anerkender den indsats, som veteraner har ydet for Danmark under internationale missioner. Der er tale om medborgere, der frivilligt har indvilliget i at forlade familie og trygge rammer for at yde en indsats for at skabe eller bevare freden i krisesituationer og lande langt fra Danmark. Der er tale om frivillige, som har påtaget sig krævende opgaver, betydeligt ansvar og ikke mindst en risiko for at pådrage sig fysiske og psykiske skader.

Veteranstrategien er i sig selv et udtryk for Aabenraa Kommunes anerkendelse af de borgere, som har ydet denne særlige indsats. For at sikre, at både anerkendelsen og støtten møder behovene hos veteranerne og deres pårørende, var veteranstrategien i sommeren 2016 i høring hos en lang række foreninger og organisationer, som arbejder for veteraner og pårørendes vilkår samt en række institutioner og faglige organisationer med tilknytning til Forsvaret, herunder Veterancenteret.

Aabenraa Kommune ønsker, at veteraner og deres pårørende oplever konkret anerkendelse i mødet med kommunens medarbejdere.

Det gør vi bl.a. via aktiviteter, som bidrager til anerkendelse og oplysning, f.eks.:

- Årlig afholdelse af ceremoni på Flagdagen (5. september) for Danmarks Udsendte for veteraner, pårørende og deres organisationer, hvortil også pressen inviteres.
- Informationsmøder/oplæg med deltagelse af bl.a. kommunens veterankoordinator og evt. Forsvarets Veterancenter som led i kompetenceudvikling for relevante medarbejdere og ledere fra kommunens jobcenter, børn – og skoleforvaltningen og social- og sundhedsforvaltningen.
- Oplæg for kommunens uddannelsesinstitutioner, foreninger og andre.

Eksempler på oplysning/kompetenceudvikling af kommunens medarbejdere

- Veterankoordinatoren deltager i regionale og

nationale netværk med Veterancenteret og mere uformelle netværk med udvalgte kommuner og andre interesseorganisationer.

- Veterankoordinatoren vedligeholder kompetencenetværk blandt sagsbehandlere i kommunens forvaltninger, herunder bl.a. Jobcenteret/ Borgerservice, Børn & Unge, Handicap & Psykiatri, Sundhedscenteret og Rusmiddelcenteret.
- Videndelingsmøder for sagsbehandlere og kontroledere.

Fokus på oplysning om veteranernes kompetencer på arbejdsmarkedet

Langt størstedelen af de hjemvendte veteraner genindtræder problemfrit på arbejdsmarkedet i Danmark enten i deres tidligere job eller på nye arbejdspladser. Her medbringer de erfaringer og kompetencer fra deres udsendelse, hvor de har arbejdet med stort ansvar og under pres, og ofte også opøvet nye ledelsesmæssige, tekniske og administrative kompetencer.

Ligesom andre på arbejdsmarkedet kan hjemvendte arbejdsdygtige veteraner dog også have svært ved hurtigt på egen hånd at finde beskæftigelses- eller videreuddannelsesmuligheder. Og her har kommunen en opgave i at støtte disse borgere.

Det er relevant, at kommunen sammen med den hjemvendte veteran identificerer de særlige kompetencer, som er opøvet under udstationeringen, og inddrager disse i en målrettet indsats for at finde ny beskæftigelse eller videreuddannelse for den enkelte.

Målet er for arbejdsdygtige veteraner, som for alle andre ledige, at komme hurtigt i job eller videreuddannelse, og kommunens værktøjer samt de lovgivningsmæssige rammer er også i udgangspunktet de samme. Her kan veterankoordinatoren også være et godt udgangspunkt for at guide veteranen gennem forvaltningen og/eller som kontakt til forskellige netværk.

Og Aabenraa Kommune vil have fokus på at inddrage de hjemvendte udsendtes særlige erfaringer og kompetencer. Jobcenter Aabenraa vil have stor fokus på de kompetencer, som den enkelte veteran har opnået igennem sin udsendelse og uddannelse i forsvaret, og herunder at sætte de opnåede kompetencer i spil over for en arbejdsgiver.

Aktive tilbud til veteraner vil især handle om tilbud i ordinære virksomheder, eksempelvis i form af virksomhedspraktik og job med løntilskud, eventuelt i kombination med opkvalificering. Der kan også være tale om afdækning af muligheder for merit i forhold til valg af uddannelse.

Jobcenter Aabenraa vil være særligt opmærksom på at få "oversat" veteranens militære CV

(kompetencekort) til noget vores uddannelsessteder, forvaltninger og virksomheder kan forstå og bruge.

Da det er en statslig opgave at dokumentere kompetencer og uddannelser opnået i Forsvaret, skal Kompetencekortet rekvireres hos Forsvarets Veterancenter.

Eksempler på oplysning om veteraners kompetencer på arbejdsmarkedet

- Informationsmøde for kommunens sagsbehandlere med fokus på de kompetencer, som veteraner typisk har med sig fra en udsendelse og/eller uddannelse i Forsvaret ved Forsvarets Veterancenter inkl. arbejdsgivervinkel.
- Veteraners kompetencekort udstedt af Forsvaret inddrages i afdækningen af veteranens kompetencer fra tiden i Forsvaret og udsendelser i udlandet.
- Muligheder for merit for veteranens uddannelse og kompetencer fra Forsvaret afdækkes i forhold til valg af uddannelse.
- Tilbud om virksomhedspraktik og job med løntilskud til private og offentlige virksomheder, eventuelt i kombination med opkvalificering.

Veteraner og pårørende deltager i Flagdagen i Frøslevlejren. Foto: Aabenraa Kommune

4. Målrettet støtte til veteraner med udfordringer

Nogle veteraner vender hjem fra en udsendelse med fysiske handicap eller psykiske skader. Her har kommunen en helt afgørende rolle for at hjælpe disse veteraner og deres pårørende.

Veteraner i denne indsats er enten sygemeldte eller på kontanthjælp med helbredsmæssige og/eller sociale problemer. Her yder Aabenraa Kommune en rehabiliterende og tværfaglig beskæftigelsesrettet indsats, som også tager højde for borgerens veteranbaggrund.

Der er stort fokus på at sikre en koordineret og tværfaglig indsats internt i kommunen. Det sker ved, at veteranen får en koordinerende sagsbehandler og/eller mentor. Det sker også ved at sikre en tæt overlevering af en sag, når den skifter mellem indsatsområder. Eksempelvis, hvis en veteran overgår til et ressourceforløb.

Jobcenter Aabenraa har en bred vifte af forskellige tilbud, som tilrettelægges individuelt efter den enkelte veterans behov.

Veteraner med **fysiske handicap** som følge af f.eks. amputationer mødes efter individuel vurdering af en række kommunale tilbud om praktisk og personlig hjælp, borgerstyret personlig assistance, hjælpemidler samt en række frivillige idrætstilbud og aktiviteter, der er målrettet borgere med fysiske handicap.

Nogle veteraner vender hjem med **psykiske skader** eller udvikler særlige sociale problemer, der gør, at de kan have behov for støtte efter Serviceloven. Det kan f.eks. være socialpædagogisk støtte til at mestre hverdagen og bryde eventuel social isolation.

Hjælpen tilrettelægges altid på baggrund af en konkret individuel vurdering af den enkeltes behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. For nogle veteraner kan der være behov for at igangsætte en afklaring af arbejds-

funktionsevnen, ligesom der kan være behov for revalideringsindsatser.

Visse psykiske skader, f.eks. **PTSD** (posttraumatisk efterreaktion), kræver en særlig viden og behandling, som ydes af Afdeling for Traume- og Torturoverleverere, (ATT) i Odense/Vejle. Samarbejdet mellem ATT og Aabenraa Kommune er fastlagt i "Samarbejdsaftale om traumatiserede flygtninge og krigsveteraner" under Region Syddanmark.

Samtidig kræves der en helhedsorienteret og koordineret indsats af kommunen, fordi ikke alle veteraner reagerer ens eller er lige afklarede om deres egne udfordringer. Det kræver i nogle tilfælde langvarige psykiatriløb, inden tilknytning til arbejdsmarkedet er en mulighed, hvilket igen har en række økonomiske følger for veteranen og hans/hendes eventuelle pårørende. I andre tilfælde har veteranen udviklet depressioner eller et forbrug af rusmidler, som igen kan have store konsekvenser for de pårørende.

Aabenraa Kommunes veterankoordinator fokuserer sin indsats netop på de særligt udfordrede veteraner, som indgår i psykiatri- og beskæftigelsestilbud. Særlig fokus rettes på opbygning af relationer, og i afklaringen af den enkelte veterans udfordringer og behov indgår også spørgsmål om påvirkning af pårørende inklusive børn samt fokus på eventuelt misbrug af rusmidler. Som led i afklaringen samarbejder kommunens sagsbehandlere i Jobcenter, Børn & Unge, Handicap & Psykiatri samt Rusmiddelcenteret. Sagsbehandlere fra Forsvarets Veterancenter medinddrages i kommunens møder med veteranen, hvis veteranen ønsker det, og veterankoordinatoren kan virke som bisidder, i det omfang veteranen ønsker

Veteraner under klargøring af shelter og bålpladsen – forår 2022. Foto: Jørn Wedege Hansen.

det. Samtykke og overholdelse af GDPR er en selvfølge.

Oplysningsindsatsen over for alle relevante sagsbehandlere og deres ledere skal sikre, at de forskellige forvaltninger hurtigst muligt identificerer veteraner med komplekse udfordringer. Ofte er veteranen ikke selv bevidst om, at en udsendelse kan være medvirkende årsag til udfordringer i familielivet, på arbejdspladsen, eller misbrug af rusmidler. Ofte er det erkendelsen af, at der er brug for hjælp, det længste og vigtigste skridt. Det er vores mål at sikre, at veteranen og evt. pårørende indgår i en helhedsorienteret indsats.

Målsætningen er, at den enkelte veteran og eventuelle pårørende oplever kontakten med kommunens tilbud om hjælp som velkoordineret og meningsfuld. Veterankoordinatoren tager initiativ til videndelmøder for involverede sags-

behandlere og ledere for at sikre den afgørende koordination på tværs af forvaltningerne til gavn for den enkelte veteran og de pårørende.

Veterankoordinatoren indgår i et nationalt netværk af veterankoordinatorer, bl.a. organiseret af Forsvarets Veterancenter. Det sikrer, at kommunen lærer mest muligt af andre kommuners og Veterancenterets erfaringer på dette komplekse område, hvor de fleste kommuner hver især kun har få, men komplekse sager med veteraner. Særligt børn, som lider under, at en forælder har store udfordringer efter en udsendelse, kan være svære at få øje på. Det er et af vores vigtigste opgaver og et opmærksomhedspunkt for daginstitutioner, skoler m.fl.

Kommunen afholder allerede samtalegrupper for børn af psykisk syge forældre, hvor børn af særligt udfordrede veteraner helt naturligt vil kunne indgå. Derudover er kommunen opmærksom på

de samtalegrupper, som Forsvarets Veterancenter driver for børn af veteraner.

Eksempler på støtte til veteraner

- Veteraner med særlige udfordringer mødes af kommunens veterankoordinator, som sikrer en målrettet og helhedsorienteret indsats.
- Jobcenterets fastholdelsesteam samarbejder tæt med virksomheder om arbejdspladsfastholdelse, til sygemeldte lønmodtagere, men også lønmodtagere, som er i potentiel risiko for at blive sygemeldt.
- Beskæftigelseskonsulent/mentor fra Forsvarets Veterancenter indgår i Jobcenterets forløb med veteraner med udfordringer, f.eks. i Sygedagpengeforløb.
- Kommunen er opmærksom på muligheden for støtte og rådgivning fra VISO (Nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation under Socialstyrelsen).
- PTSD-ramte veteraner mødes med tilbud om midlertidig eller permanent socialpædagogisk assistance enten i eget hjem eller på kommunens væresteder, f.eks. med hjælp til strukturering af hverdagen (betaling af regninger, transport etc.) eller til at bryde social isolation.
- Fysisk handicappede veteraner vurderes individuelt til kommunale tilbud om praktisk og personlig hjælp og hjælpemidler samt inviteres

til idrætsaktiviteter igennem Aabenraa Handicap Idræt.

- Rusmiddelcenteret tilbyder informationsmøder for veteraner og pårørende i samarbejde med veterankoordinatoren.

Støtte i øvrigt

Veteraner, pårørende og en række frivillige organisationer og foreninger i Aabenraa Kommune har den bedste indsigt i veteranernes kompetencer og udfordringer. Og de gør en stor indsats på egen hånd for at støtte de veteraner, som har et behov. De yder også en stor oplysningsindsats.

Aabenraa Kommune anerkender de frivillige organisationer og foreningernes oplysnings- og støttearbejde ved at stille lokaler og organisatorisk bistand til rådighed for veteraner og frivillige organisationers arbejde f.eks. via Aabenraa Frivilligcenter. Også veteranernes shelter og bålplads i Søgårdlejren kan anvendes som udgangspunkt for vedligeholdelse af fællesskab.

På den måde vil veteraner og deres foreninger kunne skabe et omdrejningspunkt for samvær og frivilligt arbejde for veteranerne og deres pårørende. Og veteraner kan mødes her helt uforpligtede og uden i øvrigt at indgå i kommunens tilbud eller at komme i berøring med Forsvarets organisationer eller institutioner.

Udgiver:
Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa
www.aabenraa.dk

Design:
tegnerum.dk

Forside:
Flaget hejses 5. september i Frøslevlejren.
Foto: Aabenraa Kommune.

Publikationen findes digitalt på aabenraa.dk

